

to: Od vseh strani se nam zatrjuje, da vlada nima nič proti sankciji zakona, sprejetega oktobra 1907, a vendar ljudskošolsko učiteljstvo v Istri mora še vedno stradati. Znamenja kažejo, da ga ni zastopnika, ki bi se potegnil pri osrednji vladi za ljudskošolsko učiteljstvo. Zaraditega se nam je treba dogovoriti in do- ločiti, kako bomo nadalje nastopali vsi edino, da pridemo do zastopnika, ki bo z učiteljstvom čutil vse potrebe in se zaraditega tudi krepko potezal za učiteljstvo. Zato kličemo: „7. maja naj vsaka slovenska učiteljska oseba prav go- tovo pride k občenemu zboru v Dolino!“

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Narodna Šola je imela svoj XXXV. občni zbor v Narodnem domu v Ljubljani dne 15. aprila t. l.

Ko je predsednik tov. A. Razinge konstatiral sklepčnost, je poročal tajnik tov. J. Cepuder o društvenem delovanju in sicer tako-le:

Čast mi je, da zopet poročam o delo- vanju „Narodne Šole“ v ravnokar minolem letu. Pri zadnjem občenem zboru, ki se je vršil dne 27. marca 1907 ravnodu, je bilo poverjeno društveno delovanje odboru, ki se je takoj po občenem zboru v svoji prvi seji konstituiral tako-le: Anton Razinge, predsednik, Jakob Dimnik, podpredsednik, Alojzij Keceelj, blagaj- nik, Josip Cepuder, tajnik. V odboru so bili: Jakob Furlan, Ivan Krulec, Janko Likar, Juraj Režek in Fran Ks. Trošt.

Pregledniki računov so bili: Franc Ga- bršek, Luka Jelenc in Janez Levec.

Predlogi, ki so se stavili pri tem občenem zboru, so se izvršili v kolikor je bilo to mo- goče in kolikor so dopuščale okoliščine. Le opozoritev založnikom raznih učil, da se izda- nim slikam in podobam preskrbe in slovenska imena, je „Narodna Šola“ opustila, ker to društvo zbog piščih podpor, ki jih uživa ne narača pri založnikih raznih učnih slik in podob, ki si jih morajo itak omisliti šole same, ampak se peča edinole z razpošiljanjem šolskih zvezkov in enakih samoučil.

V drugi seji so se znižali odstotki, ki jih daje „Narodna Šola“ na 10, ker nam že več let izostaja podpora nedelujočega kranjskega deželnega zbora.

Pri zadnji seji se je določil današnji občni zbor in njega vzpored.

Med letom so se vložile prošnje na razne hranilnice in posejilnice za podporo. Nekatero so nam podpora že dovolile od drugih pa je pričakovati ugodne rešitve. Le glede kranjskega deželnega zbora smo še negotovi, ker ne vemo kako bo upošteval naše težnje in ako bo sploh deloval v doglednem času.

Tudi za ustanovitev slovenskih srednjih šol in slovenskega vseučilišča je poslal odbor našega društva petico državnemu zboru, v kateri se pa ne ve kakšna usoda ji je odme- njena. Da se je gmotno stanje „Narodne Šole“ nekoliko izboljšalo, ima se ta zahvaliti pok. tov. Travnu, ki ji je zapustil nad 3000 K, katere je pa sodišče naložilo v „Ljubljanski mestni hranilnici“, in od katerih se smeje uporabljati le vsakoletne obresti. Glavnica je nedotakljiva.

Sicer je pa tajniku „Narodne Šole“ težko kaj zanimivega povedati, ker je vse delovanje tega društva nekako mirnega značaja in se suče le okrog naročevanja in nakazovanja šolskih zvezkov in enakih samoučil. Le tuintam prekine ta idilični mir kaka bomba, ki prileti od tega ali onega naročnika, ki iz kateregakoli vzroka ni dobil pravočasno — vendar prav v zadnjem trenutku — naročenega šolskega blaga. Pa na to smo že tako navajeni, da nam kar nič ne moti spanja in nas ne spravi iz vsakdanjega ravnotežja. Pa saj pri taki neza- dovoljnosti učiteljstva ni čuda, da je to tako nervozno!

Moje poročilo je pri kraju. Izreči mi je še prav preiskreno zahvalo slavni „Kranjski hranilnici“, mestnemu magistratu ljubljanskemu, „Kmetiki posejilnici“ in „Obrtno pomožnemu društvu“, ki vsako leto drage volje podpirajo naše društvo in brez katerih bi „Narodna Šola“ prenehala biti to, kar je!

Poročilo je bilo sprejeto soglasno. Blagajnik Keceelj poroča o društveni imovini ob sklepu računa in sicer:

Neizplačano volilo 280 K; prihranki in 18 podpornih ustanovnin à 40 K, ter 49 usta- novnin ljudskih šol à 40 K so naloženi na hranilnih knjižnicah št.: 6, 9, 25, 309, 2420 in 180.240 v skupni vrednosti z dne 31. decem- bra 1907 ter v dolgovanzu (točka 12) 929 K 63 h; blagajnična imovina 31. decem- bra 1907, 37 K 83 h; volilo Jos. Travna hra- nilna knjižnica št. 57.578 3682 K 73 h; ne- plačani računi 942 K 93 h. Skupna imovina koncem leta 1907 5873 K 12 h. Mimo lan- skega leta 2646 K 97 h je torej več imetja 3226 K 15 h.

Zbora valci so imeli v rokah tiskane ra- čune. Poročilo je bilo sprejeto soglasno in z odobravanjem.

V odbor so bili voljeni enoglasno: An- ton Razinge, predsednik; Jakob Dim- nik, namestnik; Jos. Cepuder, tajnik; Alojzij Keceelj, blagajnik; Jak. Furlan,

Jos. Gregorin, Janez Likar, Juraj Režek, Fr. Ks. Trošt, odborniki. — Pregledniki računov: Janez Levec, L. Je- lenc in A. Smrdelj. — Sprejet je bil predlog, da se postreže članom z blagom kakrš- nega žele.

Iz Ljubljane. Ljubljansko učiteljsko društvo je priredilo 14. t. m. v restavraciji hotela „Seidl“ mnogobrojno obiskan učiteljski večer.

Predsednik društva, tovariš Jakob Dim- nik, je prisrčno pozdravil navzoče, predvsem deželnega poslanca Gangla, predsednika „Slovenske Matice“ g. dr. Ilešiča, vodi- telja goriških učiteljev, Križmana, ter ljubljanske najmlajše tovariše, ki so v tako lepem številu prišli na večer.

Nato je predaval tovariš Jelenc o „šolsko-higijenskem kongresu in razstavi v Londonu“. Predavanje se natisne v „Učit. Tovaršu“.

Splošno zanimivi temi so sledili poslu- šalci z vidnim zanimanjem in burno poska- nje na koncu je bilo znak iskrene zahvale predavatelju.

Nato se je razvila prosta zabava. Zborni pevci so zapeli par lepih pesmi, krepki go- vori so pa bili sprejeti z navdušenjem, zlasti oni dež. poslanca Gangla, kateremu so se pri- rejale prisrčne ovacije od vseh strani.

II. občni zbor učiteljske tiskarne se je vršil dne 15. aprila t. l. v tiskarniških pro- storih. Zadržnikov je bilo navzočih 44. Ko predsednik zadržnik L. Jelenc otvori zbor in konstatira sklepčnost, preide se na dnevni red. Poročilo upravnega sveta o zadržnem poslo- vanju se je odobrilo brez ugovora. Zapisnik o reviziji, ki jo je izvršila „Zadržna zveza v Celju“ dne 16. sept. 1907 je doslovno prebral predsednikov namestnik in član upravnega sveta tov. Karol Wider. Zadržniki so čuli strokov- njaško priznanje o poslovanju v tiskarni.

O računskem zaključku za l. 1907. poroča isti poročevalec. Obravnava se točka za točko in pri posameznih postavkah se dajo na željo zadržnikov potrebna pojasnila.

O rač. zaključku in poslovanju upravnega sveta je poročal predsednik nadzorstva Jakob Dimnik ter predlagal, naj se podeli upravnemu svetu absolutorij.

V imenu upravnega sveta je stavil pred- sednikov namestnik Karol Wider predlog, naj se čisti dobiček v znesku K 2250-92 razdeli tako, da se izplača 5% dividenda na polno vplačane deleže v znesku K 1389-36. Ostali znesek K 861-56 pa naj se pripiše rezervnemu fondu, ki s tem naraste na K 1277-14. Ta predlog je sprejel občni zbor soglasno.

Pri volitvi v nadzorstvo predlaga zadrž- nik Al. Keceelj volitev z vzklikom. V nadzorstvo so voljeni: J. Dimnik, Jakob Pretnar, Vendelin Sadar, Franc Škulj, Jakob Žirovnik.

Zadržnik Anton Likotar izraža željo, da bi upravni svet ob času pošiljanja tiskovin po potrebi nastavljal eno ali dve moči, da bi se pošiljatev z računom vred mogla izvršiti o pravem času.

Kroček št. Vid pri Ljubljani je imel sestanek 9. t. m. pri „Slepem Janezu“, kjer smo posedeli v živahnem pogovoru čez 9. uro. Majev sestanek bo pa 7. maja ob dveh popoldne na Šmarni gori. Ob petih se vrnemo v Tacen k g. Sajovicu in odtod v Vižmarje, odkoder gre vlak proti Ljubljani ob polu 9., na Gorenjsko pa ob tri četrt na 8. Na zdar!

Učiteljstvo metliškega sodnega okraja se vljudno vabi k prijateljskem sestanku dne 7. maja t. l. ob 2. uri popoldne v go- stilnici pri „Lenki“. Prosi se obilne udeležbe!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo 2. dan aprila v okoliški šoli po vzporedi: 1. Dopisi. 2. Predavanja. 3. Predlogi glede jubilejske slavnosti.

Pot je bila jako slaba, vendar se je zbo- rovanja udeležilo 26 tovarišev in tovarišic.

Predsednik otvori zborovanje z nazna- nilom, da se nam je nanovo pridružila tov. Job Janja od Sv. Marka.

Pri čitanju došlih dopisov smo se z ve- seljem uverili, da je „Zveza“ oživela k novi, živahni delavnosti.

Jako zanimivo je bilo predavanje tov. Klemenčiča. Opisal nam je vse znamenitosti, ki jih je videl ob svojem počitniškem popoto- vanju na Dunaj in v Prago.

Glede splošnega vtiska smatra preda- vatelj Prago za mnogo bolj zanimivo nego Dunaj.

Posebno v zgodovinskem oziru je Praga nad vse zanimiva. Tu je mnogo zgodovinskih spomenikov, ki so bili svedoki važnih, daleko- sežnih dogodkov. Da predavatelj ni osamljen s svojo sodbo, izpričuje dejstvo, da se v Pragi mnogo več tujecev opaža nego na Dunaju.

Glasno priznanje je zahvalilo tovariša predavatelja na njegovem trudu.

Glede jubilejske slavnosti sklene društvo prepustiti odboru, naj ukrene potrebno po lastnem preudarku.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo 5. aprila t. l. v Ormožu. Navzočih je bilo 23 udev ter gđ. Herzog kot gost. Dru- štveni predsednik tov. Jos. Rajšp je v svojem nagovoru naštel vzroke, da zahajaj pravi učitelj, oziroma prava učiteljica k društvenim zborova- njem. Zatem omeni odhajajočega tov. Slanca,

ki pride za nadučitelja v Petrovče, ki je bil 16 let v našem okraju ter dosti dobrega storil, posebno za svoj okoliš, ki je sedaj najbolj na- preden; rad je zahajal v naš krog, ter bodril učiteljstvo navzgor in naprej. Največ zaslug pa si je pridobil kot zastopnik učiteljstva v okraj- nem šolskem svetu. Učiteljsko društvo za or- moški okraj mu je za njegove dobrote dosti hvale dolžno, ter mu želi na novem mestu naj- boljšega uspeha. Tov. Slanc se v toplih besedah zahvaljuje in poslavlja, želeč učiteljskemu dru- štvu, da bi v lepi slogi napredovalo.

Med došlimi dopisi so najvažnejši oni od „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Sklene se delovati na to, da bo udeležba na „Jubilej- skem koncertu“ od naše strani dobra, in se kolikor mogoče dosti vstopnic razproda. — Uči- teljsko društvo pristopi k „Prvi avstrijski splošni zavarovalnici proti nezgodam“, ki prevzame od- škodnino, katero bi posameznik moral po pos- tavi povrniti tretjim osebam.

Tov. Robert Košar je predaval „O tajni kvalifikaciji“. Dobro premišljena razprava o tem aktualnem predmetu se vzame z zadovoljstvom na znanje, ter se referent naprosi, da stavi to- zadevne predloge pri prihodnjem zborovanju „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

Prihodnje zborovanje se vrši v maju, ter se bo na željo g. nadzornika pri tej priliki vršila volitev zastopnika v okrajni šolski svet.

Po dnevnem redu so se zborovalci sešli v gostilnici gospe Gomzijeve. Tukaj se je pri- družilo nekaj ljubih gostov Ormožanov, da se tudi poslove od našega tov. Slanca. Odhajajo- čemu so govorili društveni predsednik nadučitelj Rajšp, dež. sodni svetnik dr. Presker, okrožni zdravnik dr. Kristan, nadučitelj Porekar in drugi, ki so vsi naglašali Slančovo plodonosno šolsko, kakor izvenšolsko delovanje. Tov. Slanc pa ob- ljublja delovati, kakor je dosedaj tudi vnaprej, v dobrobit šole in naroda in izjavi, da ostane še ud našega učiteljskega društva.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 3. majnika, točno ob de- setih dopoldne na Prihovi. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in razgovor o njih. 3. Poročilo a) o Zvezinem zborovanju v Celju — tov. Kožuh; b) o zadnjih dveh po učit. društvu prirejenih roditeljskih sestankih — tov. pred- sednik. 4. Osnutek društvene kronike — tovariš Časl in Jurko. 5. Zgodovina šole na Prihovi — tov. Serajnik. 6. Predlogi in slučajnosti. Zaradi obeida naj naznani vsak svojo udeležbo najpo- zneje do 1. majnika tov. nadučitelju Serajniku na Prihovi. Na mnogobrojni posej našega „ma- alisa“ vabi vljudno predsednik.

Srednješolski vestnik.

**** Ravnatelj goriške gimnazije dr. Simzig gre koncem tekočega šolskega leta v pokoj.** Goriški Slovenci želijo, da zasede to mesto Slovenec.

**** Matura na ljubljanski priprav- niki** bo pismena od 15. do 19. maja, ustna pa od 22. junija do 11., oziroma 13. julija. Šolsko leto se konča z 20. junijem, na valnici pa dne 4. julija.

**** Neznosne razmere na realki v Gorici.** Zopet delujejo dvojke, zapori, izklju- čenja, prostovoljni izstopi zaradi brezobzirnega in brutalnega nastopanja nemških profesorjev. Zopet je v ospredju tisti naduti suplent Brechler, ki je gospodar goriške realke. Sin je nekega nadzornika, zato mu je dovoljeno vse. — V deželnem zboru bo treba korenito obračunati z nadutimi uničevalci slovenske mladine.

**** Stoletnica celjske gimnazije — nemškonaacionalna slavnost?** V „Domovini“ čitamo: Poročali smo že, da misli celjska višja gimnazija obhajati meseca junija na slavnosten način stoletnico svojega obstanka. Ta slavnost pa bi naj po načrtu imela popolnoma nemški značaj, kar bi ne žalilo samo narodnega čuta slovenskih dijakov, ki jih je na višji gimnaziji dobro polovico, temveč bi tudi branilo Slovence, katerih se je vendar izšlo na tem zavodu lepo število, udeležiti se slavnosti. Ali se naj le jemlje ozir na proforski zbor, ki je na hvalo ponemčevalni učni upravi popolnoma nemški in na one od vseh vetrov navejana nemške fantiče, ki danes nasilno dajejo zavodu nekako nemško lice? Misli se namreč prirediti v tu- kajšnjem nemškem mestnem gledališču slavnostna akademija s petjem, deklamacijami in enodejanjko. Pelo, deklamiralo in igralo bi se seveda vse nemški. Kako pridejo slovenski dijaki do tega, da bi s sodelovanjem povečevali nemški značaj zavoda, ki ga vzdržujejo njih starši s svojim davčnim denarjem? Kako pri- dejo slovenski starši do tega, da bi se dali zaliti? Pravično bi bilo, da se vsaj poje in de- klamira tudi slovenski. Nikakor pa se ne sme slavnost prirediti v mestnem gledališču, v lo- kalu, kjer so že večkrat gledališči igralci raznih potujočih šmir na nečevnem način žalili in za- smežovali z obra Slovence! Smešno pa je, da bi pri telovadnem nastopu telovadili, kakor nameravajo, slovenski fantje v turnerski obleki! Stvar se ni povsem določena — a povemo že danes, da se bomo na najodločnejši način uprli vsaki nemškonaacionalni slavnosti stoletnice tu- kajšnje gimnazije, ki bi po pravici že morala biti davno povsem slovenska.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ prijavlja v 4. letošnjem zvezku to-le bogato vsebino: 1. Avguštin Po- žegar: Telesni siločet in njegova higijena — 2. Dr. L. Janišta in Drag. P. P. Bil: Bolno dete. — 3. Fr. Kocbek: Kako se naj obravnava „oko“ na vseh stopnjah ljudske šole s higijenskega stališča? 4. Janko Polák: Spisje v prvem šolskem letu. — 5. H. Čok: Edmondo de Amicis. — 6. Dr. K. Ozvald: Reforma zrelostnega izpita na srednjih šolah. — 7. D. P. („Komensky“): Zakaj nekateri učenci ne dosegajo v šoli zahtevanih uspehov? — 8. Književno poročilo. — 9. Razgled: Li- stek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — „Popotnika“ iznova najtopleje priporočamo.

V spomin Trubarjeve štiristoletnice. — Primož Trubar, oče slovenske književnosti, je rojen 8. junija l. 1508 — je izdala sloven- ska sekcija „Svobodne Misli“ v Pragi kot 2. zvezek svoje knjižnice kulturno-historično študijo „Primož Trubar in naša reformacija“. O knjižici izpregovorimo o priliki več, danes jo toplo priporočamo.

Nova Slomškova slika. Akademični slikar Pistor je naslikal rajnega Slomška in razstavil sliko v Celovcu. Kakor pravijo, je Slomšek zadet izvrstno in prekaša ta slika vse dosedanje.

Novi slovenski listi. V Ljubljani je začel izhajati nov list z imenom „Belokranjec“, ki bo glasilo belokranjskih kmetov. Geslo mu je: Na delo za staro pravdo! Iz- hajal bo po dvakrat na mesec. Tiska ga Blasnikova tiskarna. Uredništvo mu je pa v Gradcu, Bela Krajina. — V „Zadržni tiskarni“ v Ljubljani je začel izhajati klerikalni list „Slovenski Meščan“. — Pri Hribarju v Ljub- ljani tiskajo nov ilustrovan mesečnik „Promet in gostilna.“

Matica Hrvatska. Ta teden so se za- čele razpošiljati knjige „Matice Hrv.“ za leto 1907. (sedem knjig, med njimi tudi „Kolo hrvatskih umjetnika“ z 10 bar- vnimi slikami in „Slovenske novele in povesti“ od Levstika do Kršnjaka). — „Matica Hrv.“ je poleg teh redovnih knjig, ki jih dobe vsi člani v svoji „Mali knjižnici“, izdala še „Uredbo vseмира“, po Schrei- nerju prevedel dr. Kučera, in pa „Pro- metna politika u Hrvatskoj“ (vsaka teh dveh knjig stane za člane 50 h), končno še Ovidijeve Metamorfoze, pre- vedel T. Maretić (cena za člane 2 K 50 h) in pa drugi letnik smotre „Glas Matice Hr- vatske“ (za člane 1 K 50 h). — Tistim članom, ki se za „Kolo hrv. umjetnika“ v smislu ene prejšnjih objav doplačali 2 K, se bo ta vsota vračunala za l. 1908., ako namestotega ne žele obeh zvezkov „Male knjižnice“ in „Glas Matice Hrvatske“ ali Ovidijevih „Metamorfoz“, oboje z doplačilom 50 h. — Članarina „Ma- tice Hrv.“ za Slovence je 4 K in se pošilja poverjenikom „Matice Hrvatske“ ali pa naravnost v Zagreb.

Kulturno delo.

+ **Prošnja.** „Bralno društvo v Gabrji pri Celju“, ki se je v velevažni postojanki dne 20. januarja 1907 ustanovilo, ima v prvi vrsti namen pospeševati omiko s čitanjem knjig in časopisov. Ker pa odbor v doglednem času z ozirom na razne druge potrebščine ne more nabaviti raznih znanstvenih in pripovednih knjig za društveno knjižnico, se tem potom obrača na slavno občinstvo s prošnjo, naj ono pripomore po moči, bodisi z brezplačno podar- ritvijo knjig ali pa z denarnimi prispevki. — Dasiravno je naša domovina danes preplavljena z enakimi prošnjami, vendar se odbor nada, da ne bo ta prošnja zaman. — Odbor društva pa tudi narod bo hvaležen za to človekoljubno delo. — Prejem eventualnih darov bo odbor potrdjal.

+ **Tolstega osemdesetletnica** se proslavi na slovesen in dobrodelen način. V Ber- linu, Parizu in Londonu so se osnovali priprav- jalni odbori v to proslavo. Petrograjski mestni svet se tudi pripravlja na slovesno praznovanje. Zgraditi mislijo šolo, ki bi nosila Tolstega ime; napraviti hočejo za 40.000 učencev v petro- grajskih ljudskih šolah berila z izvlečki iz Tolstega del; slika Tolstega se ima obesiti po vseh šolah; hoče se napraviti tudi celo vrsto humanitarnih in filantropijskih zavodov, kakor ljudske knjižnice, ljudske kuhinje, ogrevalnice, azili za siromake brez strehe, vse to povodom tega jubileja.

Politiški pregled.

* **Cesar za Fejervaryje žrtve.** Cesar je odredil, da dobe tisti uradniki, ki jih je na- stavilo Fejervaryjevo ministrstvo, a so bili s padom ministrstva odpuščeni, svoje plače in stanarino do konca življenja iz cesarjeve pri- vatne blagajnice. Uradniki, ki so izgubili plače, pa dobe tudi iz cesarjeve blagajnice, odprav- nino v znesku njih letne plače. Za prvi na- men bo treba plačevati vsako leto 100.000 K, za odpravnino pa 300.000 K.

* **Poslanec dr. Ploj za slovensko srednje šolstvo.** V seji proračunskega odseka